ANA TEMA[1]
Sözleşme'nin 4. Maddesi
Aile İçi Kölelik

(Son Güncelleme Tarihi: 31.08.2026)

Giriş

Sözleşme uyarınca, "kölelik", baskı altında hizmetlerini sunma yükümlülüğünden ibaret olmaktadır; kölelik, kulluk kavramıyla ilişkilendirilmelidir (*Siliadin/Fransa*, 2005, §124).

Aile içi kölelik, uysallığa zorlamak için baskı uygulanmasına ilişkin açık ve diğer daha etkili yolları kapsayan karmaşık bir dinamiği içeren, insan ticareti ve sömürüsünden farklı olan özel bir suç teşkil etmektedir (*C.N./Birleşik Krallık*, 2012, § 80).

Devletin Yükümlülüklerine İlişkin Kısa Bir Özet

Sözleşme'nin 4. Maddesinin Esas Yönü Açısından:

- Devletin, zorla veya zorunlu çalıştırmayı, köleliği ve kulluğu yasaklayan ve cezalandıran, yasal ve idari bir çerçeve düzenleme yönünde pozitif yükümlülüğü bulunmaktadır (*C.N. ve V./Fransa*, 2012, § 105);
- Devletin, kulluk, kölelik veya zorla ya da zorunlu çalıştırma durumunda bulunan kişileri korumak için somut tedbirler alma yönünde pozitif yükümlülüğü bulunmaktadır (*C.N./Birleşik Krallık*, 2012, § 67).

Sözleşme'nin 4. Maddesinin Usul Yönü Açısından:

- Devletin, kişinin Sözleşme'nin 4. maddesiyle güvence altına alınan haklarının ihlal edildiğine dair şüphelenilmesini sağlayan inandırıcı nedenlerin mevcut olması halinde, soruşturma yürütme yükümlülüğü bulunmaktadır (*C.N./Birleşik Krallık*, 2012, § 69).

Önemli Örnekler

- *Siliadin/Fransa*, 2005 – Mahkeme, 4. maddeye ilişkin pozitif yükümlülüklere yönelik uygulamayı genişletmiştir (§§ 77-89);
- *C.N. ve V./Fransa*, 2012 – Mahkeme, aile içi konularda "zorla veya zorunlu çalıştırma" ve "kölelik" kavramlarını belirtmiştir (§§ 73-79 ve 92-94);
- *I.C./Moldova Cumhuriyeti*, 2025 – Zihinsel engelli bir kadının Devlet tarafından sağlanan bakımın sona ermesinin ve herhangi bir ücret ödenmeksizin çalışmaya zorlandığı bir çiftlikte bir ailenin yanına yerleştirilmesinin ("hastaneden çıkarma" prosedürü) ardından, insan ticareti ve kölelikten korunmasına yönelik maddi ve usuli yükümlülüklere uyulmaması.

[1] Bu belge Yazı İşleri Müdürlüğü tarafından hazırlanmış olup Mahkeme açısından bağlayıcı değildir. Bu tercüme, Avrupa Konseyi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin onayı ile yayımlanmıştır ve sadece **Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığının** sorumluluğu altındadır.

Genel İlkelerin Özeti

- Genel ilkelerin bir özeti için *C.N./Birleşik Krallık*, 2012, §§ 65-69, kararına bakınız.

BAŞLICA İÇTİHAT ATIFLARI

İlke Karar(lar)ı:

- *Siliadin/Fransa*, no. 73316/01, AİHM 2005-VII (4. madde: ihlal).

Sözleşme'nin 4. Maddesi Kapsamındaki Diğer Davalar

- *C.N. ve V./Fransa*, no. 67724/09, 11 Ekim 2012 (birinci başvurana ilişkin olarak 4. madde: ihlal (esas yönünden); birinci başvurana ilişkin olarak 4. madde: ihlal yok (usul yönü), ikinci başvurana ilişkin olarak 4. madde: ihlal yok);
- *C.N./Birleşik Krallık*, no. 4239/08, 13 Kasım 2012 (4. madde: ihlal);
- *Kawogo/Birleşik Krallık* (k.k.), no. 56921/09, 3 Eylül 2013 (kayıttan düşürülme).
- *I.C./Moldova Cumhuriyeti*, no. 36436/22, 27 Şubat 2025 (4. madde (esas ve usul): ihlal; 4. maddeyle bağlantılı olarak 14. madde: ihlal).